

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

7. Kršljanin M. Kontrarevolucionarna akcija kraljevskih vlada u Beogradu protiv SSSR-a (1918-29). Pregled: Sarajevo, 1956. Br. 10. Kn. II. S. 647-656.
8. Козлитин В.Д. Русская и украинская эмиграция в Югославии (1919-1945 гг.). Харьков: «РА», 1996. 476 с.
9. Hrvatski državni arhiv, f. 1361, kut. 2, inv. broj 189, broj 8707 (1922).
10. Расширение функций Делегации Лиги Наций в Королевстве Югославии. Вольная Кубань (Кавказский казак). Белград, 1930. № 6 (1 июня). С. 8-9.

ДО БІОГРАФІЇ ВІДОМОГО НАУКОВЦЯ-ЮРИСТА МИХАЙЛА ЧУБИНСЬКОГО

Власенко В. М.

*к. і. н., доцент кафедри КПТДП ННІ права
Сумського державного університету*

Наумов А. С.

*Студент I курсу ННІ права
Сумського державного університету*

В нинішніх умовах кардинального реформування різних сторін суспільного життя України та з нагоди 100-річчя Української революції 1917-1921 рр. варто використати досвід державотворення наших попередників, які в буремні революційні роки брали участь у розбудові національних державних інституцій, а в еміграції розвивали теоретичні основи юриспруденції. Серед них важливе місце займає відомий юрист, міністр юстиції Української Держави (1918), науковець Михайло Чубинський (1871-1943).

Незважаючи на численні біографічні нариси про М. Чубинського в довідково-енциклопедичних виданнях України і Росії, спеціальних робіт щодо його біографії та наукової діяльності обмаль [1-2]. У публікаціях російських і сербських авторів наголошується на приналежності вченого до російської еміграції. Саме тому автори поставили за мету акцентувати увагу на діяльності М. Чубинського на культурно-освітній ниві серед українських емігрантів у міжвоєнній Югославії.

Уродженець м. Бориспіль, випускник Університету св. Володимира в Києві, професор Харківського, Петроградського, Тартуського (Юр'ївського) університетів, Військово-юридичної академії, Демидівського юридичного й Олександрівського ліцеїв, петроградських вищих жіночих курсів, член партії конституційних демократів, учасник міжнародних форумів з криміналістики, автор численних праць з кримінального права, кримінальної політики, криміналістики та публікацій в журналі «Украинская жизнь» (Москва), він у 1917 р. повернувся в Україну. За часів Української Держави обіймав

посади міністра юстиції, члена Державного сенату та голови його Карного генерального суду. У 1919 р. приєднався до білого руху в Росії. В уряді генерала Денікіна був обер-прокурором кримінального департаменту (Новочеркаськ). На початку 1920 р. проживав в Криму, де співробітничав з урядом генерала Врангеля. Брав участь у налагодженні діалогу між українськими автономістами та Врангелем [3, с. 25]. Але в березні того ж року емігрував до Королівства сербів, хорватів і словенців (КСХС, з 1929 р. – Югославія).

В еміграції М. Чубинський продовжував займатися викладацькою, науковою та громадською діяльністю. Був професором Белградського університету та його юридичного факультету в Суботиці, членом Російської академічної групи, Товариства російських юристів, Союзу російських письменників і журналістів на чужині, Постійної законодавчої ради при Міністерстві юстиції, комісії з підготовки проектів нових Кримінального уложення та Статуту кримінального судочинства, публікувався у сербському журналі *«Летопис Матице Српска»*. До його наукового доробку югославського періоду можна віднести такі праці, як *«Проблем изједначежња права у уједињеном Краљевству СХС и основне одредбе пројеката Српског казненог законика»* (1921), *«Нове судевске реформе»* (1925), *«Закон и действительность в Советской России»* (1926), *«Научни и практични коментар Кривичног законика Краљевине Југославије»* (1930, 1933, 1934), *«Криминална политика»* (1937), *«Реформа уголовного права и процесса в Королевстве сербов, хорватов и словенцев»* [б. м., б. р.]. Науковець був причетний до заснування у 1925 р. в Белграді Інституту криміналістики та Музею криміналістики [4, с. 117-119; 5, с. 278]. Часто виступав з публічними лекціями. Так, 17 квітня 1936 р. в Суботиці прочитав лекцію *«Злочинність та її відображення у творах Шекспіра, Сервантеса, Шиллера та Дікенса»* [6, с. 3].

У середині 1930-х рр. М. Чубинський брав активну участь у громадському і культурно-освітньому житті української еміграції. 8 березня 1937 р. новопостала Українська громада в Суботиці відзначила Шевченківське свято, на якому професор прочитав вірш Т. Шевченка *«До Козачківського»* й уривок з поеми *«Гайдамаки»*. 27 березня того ж року на Шевченківському святі, що було організоване Українською громадою в Белграді, М. Чубинський також декламував твори поета [7, с. 31-32]. 18 грудня 1937 р. артистичні сили Української громади в Белграді поставили комедію *«Мартин Боруля»* І. Карпенка-Карого. Уміла режисура та мистецьке виконання професором М. Чубинським ролі Мартина Борулі сприяли тому, що і на малій сцені (власне приміщення громади з облаштованою сценою та глядацьким залом приблизно на 100 осіб) вистава у 5-ти діях пройшла з успіхом. Оскільки не всі бажаючі змогли подивитися виставу, громада показала її вдруге [8, с. 15].

Отже, незважаючи на намагання російських авторів представити Михайла Чубинського виключно російським політичним емігрантом, його слід вважати і представником української еміграції, особливо з другої половини 1930-х рр., коли він брав активну участь у роботі українських емігрантських організацій в Белграді та Суботиці, був керівником й організатором українських культурних заходів, відзначення національних українських свят, зокрема Шевченківських днів, що були приурочені до дня народження поета, роковин його смерті та дати перепоховання останків національного генія в Україні. Перспективними, на погляд авторів, є дослідження біографії та діяльності М. Чубинського на ниві культури й освіти серед українських емігрантів в Югославії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Магуза А.О. Профессор Михаил Павлович Чубинский и его вклад в теорию криминологии и науку уголовного права. Российский криминологический взгляд. 2010. № 4. С. 221-231.
2. Берзін П.С. Шукач правди (Михайло Павлович Чубинський). Юридична Україна. 2016. № 7. С. 87-106.
3. Кущинський А. Кілька документів про «українське питання» у Врангеля. Тризуб. Париж, 1926. № 26-27. С. 23-27.
4. Арсењев А. Руска интеллигенција у Војводини: културни, просветни и привредни оквири делатности. Кривови: часопис за науку, културу и уметност. Сремски Карловци, 2008/2009. Бр. 71/72/73/74. С. 113-126.
5. Качаки Ј. Руске избеглице у Краљевине СХС / Југославији: библиографија радова: 1920-1944 покушај реконструкције. Београд: Књижара Жагор; Универзитетска б-ка «Светозар Маркович», 2003. 449 с.
6. Лекции и доклады. Русское дело. Белград, 1936. № 2 (апрель). С. 3.
7. Хроніка. З життя української еміграції. В Югославії. Тризуб. 1937. № 15. С. 31-32.
8. Хроніка. З емігрантського життя. В Югославії. Українська вистава. Тризуб. 1938. № 7. С. 15.